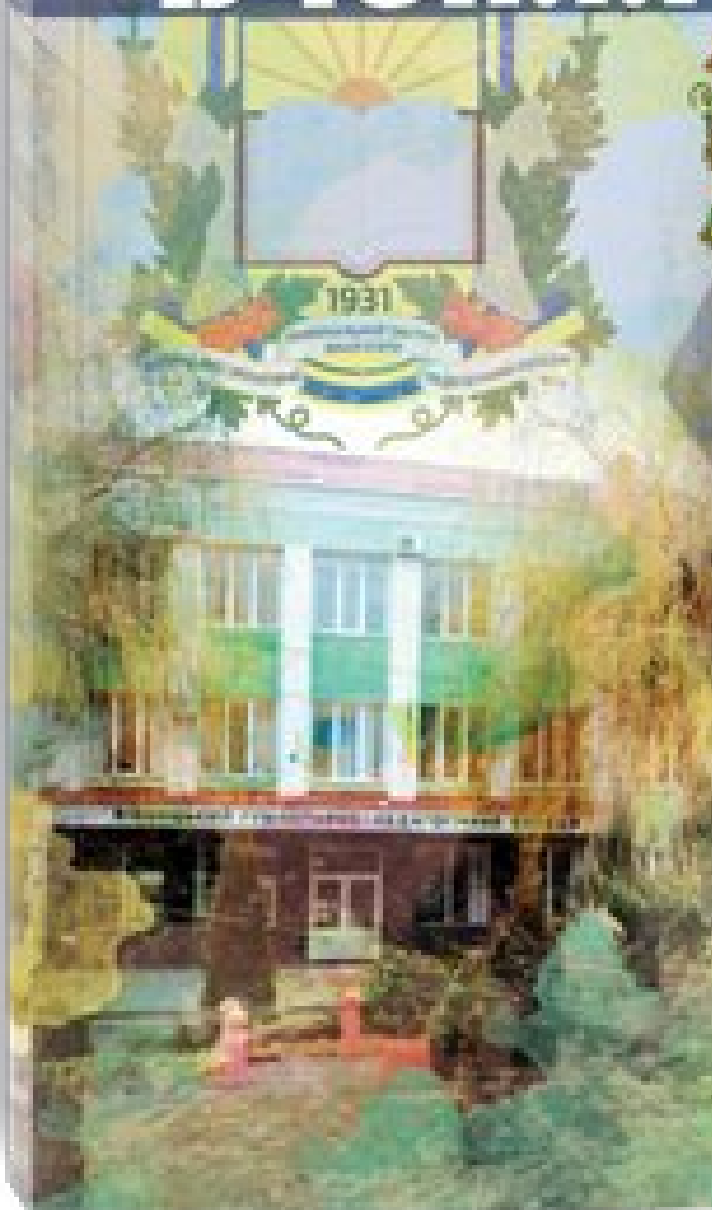

Молодой Вчений

ISSN 2542-4609

СПЕЦВЫПУСК

КРИМИНАЛЬНЫЙ
ЗАКЛАД ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
«КРИМИНАЛЬНАЯ
ГУМАНИТАРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ
КОЛЛЕДЖ»

IV КОМПЬЮТЕРНАЯ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ
КОНФЕРЕНЦИЯ
С МЕЖДУНАРОДНЫМ УЧАСТИЕМ
«ФИЛОСОФИЯ ГОРИЗОНТА:
НАЦИОНАЛЬНЫЙ,
ДИПЛОМАТИЧЕСКИЙ,
ФИЛОСОФСКИЙ,
СОЦИАЛЬНЫЙ,
НАЦИОНАЛЬНО-ПАТРИСТИЧЕСКИЙ
ВЕКТОРЫ»

14-15 июля 2022 года

11

(113.1)

2023

№ 1.1 (113.1) (2023)

Спеціальний випуск наукового журналу «Молодий вчений», у якому опубліковані наукові праці учасників IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Філологічні горизонти: науковий, лінгводидактичний, філософський, соціальний, національно-патріотичний вектори», яка відбулася 14-15 жовтня 2022 року на базі Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

[Title](#) [Contents](#) [Preface](#)

НАУКОВІ СТАТТІ

Алла Бабій, Світлана Турлюк

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛІСТА

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-1>

Переглядів статті: 547 | Завантажень PDF: 372

[PDF](#)

Анна Гуменюк

СЕМІОТИКА ТЕКСТУ СУЧАСНОГО ПІДРУЧНИКА З ІСТОРІЇ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-2>

Переглядів статті: 195 | Завантажень PDF: 143

[PDF](#)

Олеся Дрейчук, Оксана Ільченко

МОВА ТА КОМУНІКАЦІЯ В АСПЕКТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУР

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-3>

Переглядів статті: 371 | Завантажень PDF: 615

[PDF](#)

Ольга Касіяненко

ДОКУМЕНТНА КОМУНІКАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-4>

Переглядів статті: 360 | Завантажень PDF: 342

[PDF](#)

Вікторія Киливник, Юлія Лебедь

СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-5>

Переглядів статті: 173 | Завантажень PDF: 165

[PDF](#)

Тетяна Клочко, Олена Росса

ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ СТІЙКОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-6>

Переглядів статті: 341 | Завантажень PDF: 388

[PDF](#)

Олена Коломієць

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ ГАЗЕТНИХ СИНОПТИЧНИХ ТЕКСТІВ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-7>

Переглядів статті: 281 | Завантажень PDF: 197

[PDF](#)

Сергій Колонюк

МЕТОД ХАКАТОНІВ У НАВЧАННІ МОВИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-8>

Переглядів статті: 298 | Завантажень PDF: 190

[PDF](#)

Аліна Кушнір, Олена Паршина

БРИТАНСЬКА АНГЛІЙСЬКА В ЕКРАНІЗАЦІЯХ ШЕРЛОКА ХОЛМЗА

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-9>

Переглядів статті: 329 | Завантажень PDF: 488

[PDF \(Англійська\)](#)

Олена Майданик

ФОРУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-10>

Переглядів статті: 135 | Завантажень PDF: 215

[PDF](#)

Олена Марценюк

ЛІНГВІСТИКА ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ЖОЗЕ САРАМАГО (до 100-ліття з дня народження Жозе Сарамаго)

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-11>

Переглядів статті: 294 | Завантажень PDF: 508

[PDF](#)

Олена Марценюк, Софія Ременяк

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ-ЗООНІМІВ ТА ЇХ УКРАЇНОМОВНІ ЕКВІВАЛЕНТИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-13>

Переглядів статті: 606 | Завантажень PDF: 709

[PDF](#)

Вікторія Михайленко, Валентина Голованюк

ОБРАЗ ВАМПІРА В СВІТОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ: ІНТРИГА ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-14>

Переглядів статті: 524 | Завантажень PDF: 426

[PDF](#)

Лариса Мовчан, Юлія Хоменко

СУТНІСТЬ АНГЛОМОВНОЇ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-15>

Переглядів статті: 272 | Завантажень PDF: 436

[PDF](#)

Інна Павельчук

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У СТАРШІЙ ШКОЛІ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-16>

Переглядів статті: 428 | Завантажень PDF: 444

[PDF](#)

Олена Похилюк

ОСОБЛИВОСТІ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИХОВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ
МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-17>

Переглядів статті: 361 | Завантажень PDF: 340

[PDF](#)

Надія Скрипник, Оксана Когутюк, Аркадій Волкотруб

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ
ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-18>

Переглядів статті: 950 | Завантажень PDF: 909

[PDF](#)

Аліна Сорочан

ПЕРИФРАЗОВІ НОМІНАЦІЇ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ ПЕРЕКЛАДНОЇ
ПІДЛІТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-19>

Переглядів статті: 226 | Завантажень PDF: 164

[PDF](#)

Олена Федорцова

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРАКТИК В ПРОЦЕСІ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ФІЛОЛОГІВ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-20>

Переглядів статті: 233 | Завантажень PDF: 177

[PDF](#)

Тетяна Цепкало

ТУРИСТИЧНІ ТЕРМІНИ ТА ПРОФЕСІОНАЛІЗМИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ
ЧАСОПИСІ «ВІЧНИЙ МАНДРІВНИК»

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-21>

Переглядів статті: 403 | Завантажень PDF: 231

[PDF](#)

Мирослава Чорнодон

ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ ГЕНДЕРНИХ КОНЦЕПТІВ В СУЧАСНОМУ МАС-МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-22>

Переглядів статті: 168 | Завантажень PDF: 186

[PDF](#)

Тетяна Яковенко

СВОСРІДНІСТЬ РЕЦЕПЦІЇ СЮЖЕТНО-ОБРАЗНОГО МАТЕРІАЛУ БІБЛІЇ У ПОЕМІ ЮРІЯ КЛЕНА «ПОПІЛ ІМПЕРІЙ» В ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОМУ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТАХ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-23>

Переглядів статті: 249 | Завантажень PDF: 222

[PDF](#)

Олена Марценюк, Анжеліка Кулик

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ РУХ/MOTION В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-12>

Переглядів статті: 392 | Завантажень PDF: 349

[PDF](#)

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-113.1-6>

УДК 811.161.2'242

Ключко Т.В.Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**Росса О.В.**Ліцей цивільного захисту Львівського державного
університету безпеки життєдіяльності

ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ СТІЙКОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація. У статті досліджується поняття «мовна стійкість» та її формування у студентів закладів вищої освіти України. Наша рідна мова повинна вживатися в публічному просторі, а перехід на неї не повинен супроводжуватися натиском, звичайно це лише стосується пересічних людей, а щодо державної мовної політики, то тут повинно бути більш жорстко, ніж до війни. Обґрунтовано, що мовна стійкість базується на національній традиції, свідомості, солідарності, національній культурі, національному намірі й співпраці з іншими етносами, які живуть на території відповідного народу. Доведено, що значна частина українців внаслідок насадження російського ладу втратила мовну стійкість, небажання спілкуватися українською мовою. Запропоновано, формувати мовну стійкість серед студентів, які здобувають вищу освіту та які виступають в ролі майбутніх спеціалістів в різних сферах діяльності та в майбутньому розвитку України загалом. Мовна стійкість в даному випадку являється показником формування мовної особистості, компетентності, індивідуальності та вірності своїй державі.

Ключові слова: мовна стійкість, здобувачі, мова, вища освіта, війна.

Klochko TetianaCommunal Higher Education Institution
"Vinnytsia Humanities Pedagogical College"**Rossa Olena**

Lyceum of Civil Defense of Lviv State University of Life Safety

FORMATION OF LANGUAGE RESISTANCE OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE CONDITIONS OF WAR

Summary. The article examines the concept of "linguistic stability" and its formation among Ukrainian students of higher education institutions. It was established that with the beginning of the full-scale war in Ukraine, the language issue became an acute issue in Ukrainian society. The trend has changed not only among ordinary people, but also among Ukrainian celebrities, TV presenters, other public and non-public people, who previously had the habit or desire to speak Russian, now have switched to the Ukrainian language. Our native language should be used in public space, and the transition to it should not be accompanied by pressure, of course this only applies to ordinary people, and as for the state language policy, it should be stricter than before the war. After all, the main issue of language policy is language stability, which should be implemented in all spheres of our life, and especially at the stages of education, starting from primary education and ending with those who acquire higher education. It is substantiated that language stability is the intention and behaviour of an individual or a group of people, aimed at consistently and consistently using a certain language in daily communication, regardless of the language used by the interlocutor. It is based on national tradition, consciousness, solidarity, national culture, national intention and cooperation with other ethnic groups living on the territory of the respective people. It has been proven that a significant part of Ukrainians lost such an important feature of speech behaviour as a result of russification, such as language stability, reluctance to switch to the Russian language of communication. It is worth recalling that precisely thanks to this feature, the Baltic peoples – Lithuanians, Latvians, and Estonians – managed to avoid fusion and the associated erosion of national identity. The Ukrainians of the western regions did not switch to the Russian language of communication either, which contributed to the preservation of the integrity of the linguistic and cultural space of this region. It is proposed to form language stability among students who are getting higher education and who act as future specialists in various fields of activity and in the future development of Ukraine in general. Linguistic stability in this case is an indicator of the formation of a linguistic personality, competence, individuality and loyalty to one's state.

Keywords: language stability, acquirers, language, higher education, war.

Постановка проблеми. Із початком повномасштабної війни в Україні мовне питання стало гострим моментом в українському суспільстві. Змінилася тенденція не лише серед простих людей, але й українських селебреті, телеведучих, інших публічних та непублічних людей, які раніше мали звичку або бажання говорити російською нині перейшли на українську мову. Наша рідна мова повинна вживатися в публічному просторі,

а перехід на неї не повинен супроводжуватися натиском, звичайно це лише стосується пересічних людей, а щодо державної мовної політики, то тут повинно бути більш жорстко, ніж до війни. Адже основним питанням мовної політики є мовна стійкість, яка повинна впроваджуватися у всіх сферах нашого життя, і особливо на етапах навчання, починаючи із початкової освіти і завершуючи здобувачами вищої освіти.

Вірність своїй національній ідентичності починається з правильного виховання та навчання, тому дуже важливим та актуальним завданням є формування мовної стійкості у студентів закладів вищої освіти, які повинні показувати своїм прикладом, що спілкуватися потрібно українською мовою. Ми всі знаємо з історії України, що цілісність мовно-культурного простору зруйнувала асиміляційна політика росії: як на етапі самодержавності, так і комуністичному ладу. В країні агресора не вийшло завершити процес русифікації України до бажаного результату: ліквідації української нації як окремої цивілізаційної спільноти, але негативний момент вбачався в переходу значної частини українського населення на російську мову, що завжди було предметом конфлікту між окремими групами людей. Тому важливо нині реалізовувати мовну стійкість, особливо серед молоді, що здобуває вищу освіту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Мовне питання та мовну стійкість розглядали у своїх працях багато науковців та громадських діячів. Зокрема, такі як Ключко В., Коломієць А., Кісь Р., Масенко Л., Симоненко Т., Стойкова Г., Кулик О., Ткаченко О., Федосова І. та ін. У своїх працях розглядали формування мовної стійкості здобувачів вищої освіти, мову, думку і культурну реальність, мовну стійкість і мовну стабільність, стимулювання студентів до українськомовної стійкості тощо.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. За наявності значної кількості наукових та аналітичних матеріалів з питань мовної стійкості у здобувачів вищої освіти, таке актуальне питання не розглядалося через призму повномасштабної активної війни, що і виявило потребу в даному науковому дослідженні.

Мета статті – дослідити поняття «мовна стійкість» та її становлення у здобувачів вищої освіти в умовах війни.

Виклад основного матеріалу дослідження. З 24 лютого 2022 року осмислення війни в Україні набуло інших контекстів, адже вона – і за національну ідентичність, і за мовні кордони, і за територію людини, і про майбутнє світу. Іноземні медіа, пророкуючи перемогу України, пишуть про переможну ходу української мови. Дерусифікаційний контекст як очевидний маркер досягнення постколоніальних практик – серед вагомих чинників, який підлягає постійному вивченню провідними дослідниками. «Вже півроку, як триває епопея захисту Україною своєї національної ідентичності, територіальної цілісності та суверенітету, і кінця тому не видно. Війна принесла масову руйнацію: міста та будівлі розгромлені, сім'ї травмовані та відірвані від коріння, засоби до існування перевернуті, втрачені та оплакувані чимало життів. Але зараз відбувається інша трансформація, і вона – в українських серцях» [1, с. 24].

За даними соціологічного дослідження групи «Рейтинг», спостерігається стаке зменшення російськомовних українців та українок: у 2012 таких респондентів було близько 40%, наприкінці 2021 – 26%, а на початку повномасштабної війни – 18% [1, с. 33].

В Україні процес дерусифікації прискорився з початком повномасштабного вторгнення, зміц-

ніле почуття національної приналежності та ідентичності українців, підживлене люттю через повномасштабне вторгнення росії на українську землю. «Українці страждають від жорстокості російських військ, які не цураються нападати на мирних жителів та їхні будинки. Вони грабували та івалтували, катували та страчували неповнолітніх, на кожному кроці принижували та зневажали українську національну ідентичність» [12, с. 66].

В Україні діє мовний Закон, що став основою для зміцнення державної мови, утвердження її статусу як єдиної державної. Наша мова виконує функції міжетнічного спілкування, є гарантією захисту прав людини для кожного громадянина незалежно від його походження, чинник єдності і національної безпеки країни. Практична реалізація положень закону, особливо в умовах воєнного стану, є критично важливою для забезпечення стійкості держави, місцевих громад, згуртованості українського народу у протидії ворогові.

Від 16 січня 2021 року набула чинності стаття 30 Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». В ній зазначено, що мовою обслуговування споживачів в Україні є державна мова. Відтак інформація (в усній чи письмовій формі) про товари та послуги на території України надається українською. Також, в Україні введено посаду Уповноваженого із захисту державної мови, або «мовного омбудсмена», завданнями якого є захист української мови як державної та захист права громадян України на отримання державною мовою інформації та послуг у сферах суспільного життя, визначених Законом, на всій території України і усунення перешкод та обмежень у користуванні державною мовою.

Мовна стійкість – це збереження колективної або індивідуальної вірності своїй мові. Одним з найяскравіших прикладів є досвід басків, які зберегли донині найдревнішу в Європі мову. У них є дивовижна здатність ще з доісторичних часів поєднувати «пасивний опір та гнучкість щодо асиміляції, яка дала їхнім нащадкам змогу залишатися самими собою і пізніше, за панування інших чужинців.

Серед слов'янських народів високу опірність асиміляції виявляли поляки в період втрати державної незалежності. У середовищі польської еліти в цей час поширеним було ставлення до російської мови як до мови завойовника, вживання якої навіть у спілкуванні з її носіями вважалося проявом колаборантства. Еліза Ожешко, польська письменниця, що мешкала в російському оточенні у м. Гродному: «Я пережила десятих генерал-губернаторів і тут, під їхнім носом, порядкувала в домі виключно польськомовному і ніколи, за жодних обставин, жодного слова російською не промовила» [7, с. 141].

Мова – основна ознака національної ідентичності культури й історії народу. Як писав у своїх віршах С. Тельнюк «Краса і сила рідної мови таїться не в її фонетичних перевагах і, поготів, не в її привілейованому, зверхньому становищі супроти інших мов, якщо це деє трапляється, а у здатності впливати на почуття людини, будити в ній хороші благородні почуття, змушувати бриніти найтонші струни людської душі» [9, с. 17].

За останні триста років українська мова зазнала стільки утисків та обмежень, скільки жодна

мова світу. Було видано близько 400 указів, директив, циркулярів, постанов, що забороняли друкування книг і преси, викладання українською в навчальних закладах. Найвідомішими є Валуєвський циркуляр (1863) й Емський указ (1876). Саме тому українці почали втрачати свою мовну стійкість, що загрожує українській мові зникненням. За словами відомої української поетеси Л. Костенко «Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову. Ми повинні бути свідомі того, що мовна проблема для нас актуальна і на початку XIX століття. І якщо ми не схаменимося, то матимемо дуже невтішну перспективу».

Мовна стійкість – намір і поведінка особистості чи групи людей, спрямовані на послідовне й неухильне користування в щоденному спілкуванні певною мовою, незалежно від того, якою мовою послуговується співрозмовник. Вона базується на національній традиції, свідомості, солідарності, національній культурі, національному намірі й співпраці з іншими етносами, які живуть на території відповідного народу.

«У контексті формування мовної стійкості викладач має навчити здобувачів розумно експериментувати з уживанням слів – «порівнювати досвід з очікуваннями», «вбачати різницю»; робити модним «своє», підносити його значущість – «говорити з успіхністю»; переконливо послуговуватися в мовленні – «слова з'являтимуться самі собою» [4, с. 55].

Як зазначила Л. Масенко, «поняття мовної стійкості і мовної стабільності не належать до термінологічних, але в українській соціолінгвістиці можуть у перспективі набути поширення, оскільки позначають надзвичайно актуальні для аналізу нашої мовної ситуації явища» [5, с. 98].

Т. Симоненко пропонує розглядати дане поняття «мовна стійкість» як «якість, намір, психологічний орієнтир індивіда непохитно користуватися в щоденному спілкуванні певною мовою, мовними засобами, які є для людини природовідповідними та близькими з погляду її виховання та освіти» [7, с. 43].

На думку О. Кулик, «мовна стійкість – це якість, намір, психологічний орієнтир здобувача вищої освіти непохитно спілкуватися українською мовою у повсякденні; свідомо, впевнено послуговуватися українськими заміниками – наявними чи новотворами – іншомовних слів (за винятком екзотизмів); вживати їх в українськомовній комунікації; іншими запозиченнями послуговуватися лише в процесі міжнародної комунікації» [4, с. 28].

Стойкова О. визначає мовну стійкість тісно пов'язану з мовною ситуацією – взаємодією різних мов у певній державі чи регіоні з огляду на функціональну специфіку й ареал поширення мов у певний момент історичного розвитку» [8, с. 34].

Як зазначав Р. Кісь, «Увесь драматизм цілковито нової етнолінгвальної ситуації в Україні полягає не тільки (і не стільки) в тому, що зросійщене і скреолізоване мовлення стало цілком панівним на рівні повсякденного спілкування, а власне в тім, що ніхто вже практично в такому доквітлі не налаштований на імперативність стійкої української мовленнєвої поведінки, ніхто не здатний реагувати (і не реагує!) на відхилення як на відхилення» [2, с. 5].

На думку О. Ткаченка, «проблема мовної стійкості та її джерел набуває зараз особливої прак-

тичної гостроти там, де процеси мовної асиміляції ставлять під загрозу існування певної мови, а разом з тим, як дальший наслідок, можуть призвести до загибелі народу – носія відповідної мови» [10, с. 37].

Значна частина українців внаслідок зросійщення втратила таку важливу рису мовленнєвої поведінки, як мовна стійкість, небажання переходити на російську мову спілкування. Варто нагадати, що саме завдяки цій рисі балтійським народам – литовцям, латвійцям та естонцям – вдалося вберегтися від зросійщення й пов'язаного з ним розмивання національної ідентичності. Не переходили на російську мову спілкування й українці західних областей, що сприяло збереженню цілісності мовно-культурного простору цього регіону.

Л. Масенко зазначає, що «нерозуміння постколоніальної природи деформацій міських мовних середовищ у більшості областей України властиве не лише пересічним громадянам, передусім тим, хто піддається впливам російської пропаганди. Безперечно, зміна сформованих у колоніальний період мовних середовищ на користь української вимагає певних зусиль, передусім від працівників у сферах освіти, культури і ЗМІ. В умовах демократичної виборчої системи внаслідок незрілості мовної й національної свідомості значної частини українців владні преференції отримують цілковито байдужі до національних інтересів персонажі. Натомість зберегти державу перед лицем зростаючої російської загрози можуть лише ті державні очільники, чий світогляд сформовано тим, що в Україні має панувати українська мова» [6, с. 17].

«У процесі формування мовної стійкості здобувачів вищої освіти надзвичайно важливою є мотивація їх до вдосконалення власного мовлення. Педагоги зосереджують увагу на мотивації в аспекті активізації навчальної діяльності здобувачів освіти» [11, с. 29]. Щодо навчальної діяльності найбільш значущою є мотивація, зумовлена пізнавальними інтересами здобувачів освіти, отже, педагог має сформувати в студентів внутрішню потребу вдосконалити мовлення, усвідомлення якої, своєю чергою, мотивуватиме їх до розширення словникового запасу, вживання українських відповідників у повсякденній мовленнєвій діяльності.

За результатами педагогічного дослідження, яке проводив О. Кулик [4, с. 75], було виявлено, що «проблема мовної стійкості здобувачів вищої освіти існує. Водночас, з урахуванням того, що 67% опитаних прагнуть вдосконалити мовленнєву майстерність, вважаємо, що студентська молодь відчуває потребу у формуванні мовної стійкості, однак не має для цього необхідної бази. Вдальним підґрунтям є практичні заняття з української мови (сучасної / ділової / за професійним спрямуванням / фахової й ін.), оскільки уможливають тренування мовної стійкості здобувачів під час виконання завдань, скерованих на розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності. Студенти/ки вважають, що володіють українською добре, іншомовними словами не зловживають, а отже, виявляють мовну стійкість, хоча в реаліях найперше вживають іншомовні слова, а українські відповідники залишають про всяк випадок; альтернативи багатьом іншомовним словам не знають; чужизмами послуговуються значно час-

тіше, ніж їхніми заміниками; основною причиною такої мовленнєвої поведінки є комунікативний тиск соціуму, мовна мода. Проблема мовної стійкості не нова, у мовознавчих і лінгводидактичних розвідках дослідники пропонують шляхи її розв'язання, хоча й натеper немає єдиного, загальноприйнятого, виразного та чіткого визначення досліджуваного поняття».

Висновки. Нині в умовах війни питання формування мовної стійкості у здобувачів вищої освіти набуває нового значення та гостро постає перед сучасним суспільством, яке створює нове бачення щодо української нації та ідентичності. Досвід

переконає, що знань та практичних навичок здобутих на заняттях української мови недостатньо, адже в нашій країні попри те, що українська мова є офіційно визнаною державною мовою, все одно значна частина громадян не спілкувалася нею. І в даний час дуже важливо формувати мовну стійкість серед студентів, які здобувають вищу освіту та які виступають в ролі майбутніх спеціалістів в різних сферах діяльності та в майбутньому розвитку України загалом. Мовна стійкість в даному випадку являється показником формування мовної особистості, компетентності, індивідуальності та вірності своїй державі.

Список літератури:

1. Карман А. Мовне питання в час війни. URL: <https://ostroh.info/misto/movne-pytannia-pid-chas-viiny-shcho-pro-tse-dumaiut-v-ostrozi/> (дата звернення: 20.09.2022).
2. Кісь Р. Мова, думка і культурна реальність (від Олександра Потебні до гіпотези мовного релятивізму). Львів : Літопис, 2002. 304 с.
3. Ключко В., Коломієць А. Формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів технічних спеціальностей : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2012. 188 с.
4. Кулик О. Формування мовної стійкості здобувачів вищої освіти на заняттях з української мови: доведення потреби. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/14681> (дата звернення: 20.09.2022).
5. Масенко Л. Мовна стійкість і мовна стабільність. *Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки*. 2002. С. 11–14.
6. Масенко Л. Мовна стійкість – запорука збереження Української держави. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/mova-derzhava/31580334.html> (дата звернення: 21.09.2022).
7. Симоненко Т. Стимулювання студентів до українськомовної стійкості. *Українська мова і література в школі*. 2004. № 1. С. 46–47.
8. Стойкова Г. Основні аспекти щодо мовної стійкості в Україні. *Одеський лінгвістичний вісник*. Одеса : НУ «ОЮА», 2015. № 5 (1). С. 160–164.
9. Тельнюк С. Вірш «Забувайте українську мову». URL: http://www.telnyuk.info/stanislaw_telnyuk_virshi.php (дата звернення: 21.09.2022).
10. Ткаченко О. Проблема мовної стійкості та її джерела. URL: http://national.org.ua/library/orest_tkaczenko.html (дата звернення: 21.09.2022).
11. Федосова І. Формування навчальної мотивації студентів вищого технічного навчального закладу : монографія. Маріуполь : ДВНЗ «ПДТУ», 2014. 106 с.
12. LB.ua. Дорослий погляд на світ. Стійкість української ідентичності та війна. URL: https://lb.ua/blog/taras_kremin/528197_stiykist_ukrainskoi_identichnosti.html (дата звернення: 20.09.2022).

References:

1. Karman A. (2022) Movne pytannia v chas viiny [The language issue during the war]. Available at: <https://ostroh.info/misto/movne-pytannia-pid-chas-viiny-shcho-pro-tse-dumaiut-v-ostrozi/> (accessed 20 September, 2022).
2. Kis R. (2002) *Mova, dumka i kulturna realnist (vid Oleksandra Potebni do hipotezy movnoho reliatyvizmu)* [Language, thought and cultural reality (from Oleksandr Potebny to the hypothesis of linguistic relativism)]. Lviv: Litopys. (in Ukrainian)
3. Klocho V., Kolomiets A. (2012) *Formuvannia motyvatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti studentiv tekhnichnykh spetsialnostei: monohrafiia* [Formation of motivation of educational and cognitive activity of students of technical specialties: monograph]. Vinnytsia: VNTU. (in Ukrainian)
4. Kulyk O. (2022) Formuvannia movnoi stiikosti zdobuvachiv vyshchoi osvity na zaniattiakh z ukrainskoi movy: dovedennia potreby [Formation of language stability of students of higher education in Ukrainian language classes: proving the need]. Available at: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/14681> (accessed 20 September, 2022).
5. Masenko L. (2002) Movna stiikist i movna stabilnist [Linguistic stability and linguistic stability]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Filolohichni nauky – Scientific notes of NaUKMA. Philological sciences*, vol. 20, pp. 11–14.
6. Masenko L. (2021) Movna stiikist – zaporuka zberezhenia Ukrainskoi derzhavy [Linguistic stability is the key to the preservation of the Ukrainian state]. Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/mova-derzhava/31580334.html> (accessed 21 September, 2022).
7. Symonenko T. (2004) Stymuliuvannia studentiv do ukrainskomovnoi stiikosti [Stimulating students towards Ukrainian language stability]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli – Ukrainian language and literature at school*, vol. 1, pp. 46–47.
8. Stoikova H. (2015) Osnovni aspekty shchodo movnoi stiikosti v Ukraini [Main aspects of language stability in Ukraine]. *Odeskyi linhvistychnyi visnyk – Odesa Linguistic Bulletin*, vol. 5 (1), pp. 160–164.
9. Telniuk S. Virsh "Zabuvaite ukrainsku movu" [Poem "Forget the Ukrainian language"]. Available at: http://www.telnyuk.info/stanislaw_telnyuk_virshi.php (accessed 21 September 2022).
10. Tkachenko O. Problema movnoi stiikosti ta yii dzherela [The problem of language stability and its sources]. Available at: http://national.org.ua/library/orest_tkaczenko.html (accessed 21 September 2022).
11. Fedosova I. (2014) *Formuvannia navchalnoi motyvatsii studentiv vyshchoho tekhnichnoho navchalnoho zakladu: monohrafiia* [Formation of educational motivation of students of a higher technical educational institution: monograph.]. Mariupol: DVNZ "PDTU". (in Ukrainian)
12. LB.ua. (2022) Doroslyi pohliad na svit. Stiikist ukrainskoi identychnosti ta viina [An adult view of the world. Stability of Ukrainian identity]. Available at: https://lb.ua/blog/taras_kremin/528197_stiykist_ukrainskoi_identichnosti.html (accessed 20 September 2022).